

DEONTOLOGISCHE CODE

Woord vooraf	3
I. Toepassingsgebied.....	3
Voor wie bestemd?	3
Wat is bemiddeling?	3
Wat is HERGO?	3
Taak van de bemiddelaar	4
Taak van de HERGO-moderator.....	4
Justitieel kader	4
Onafhankelijkheid.....	4
II. Grondhouding	4
Respect	4
Non-discriminatie	5
Emancipatorische visie.....	5
Transparantie	5
III. Werkingsprincipes	5
Vertrouwelijkheid	5
Vrijwilligheid.....	5
Neutraliteit.....	6
IV. Omgaan met vertrouwelijke informatie.....	6
Beroepsgeheim.....	6
Doorgeven van inhoudelijke.....	6
Privacy	6
Integriteit	6
Overleg.....	7
Dossier	7
Bewaartermijn.....	7
V. Informeren van partijen mbt de bemiddelingsprocedure	7
Informatie	7
Klachtenprocedure	7
VI. Bijstand	8
Steunfiguur.....	8
Juridische bijstand	8
Hulpverlening.....	8
VII. Grenzen in hoofde van de bemiddelaar	8
Weigering.....	8
Oneigenlijk gebruik.....	8
Stopzetting.....	8
VIII. Bemiddelingsovereenkomsten	9
Evenwichtig/redelijk.....	9
IX. Onverenigbaarheden in hoofde van de bemiddelaar.....	9
X. Derden die geen rechtstreeks belang hebben	9

Observatoren	9
Pers	10
XI. Deontologische adviescommissie	10
Werking	10
Samenstelling	10
Adviezen	11
XII. Naleving van de code	11
XIII. Filosofie van de code	11
Moreel leerproces	11
EINDNOTEN	12

DEONTOLOGISCHE CODE

Woord vooraf

Dit document introduceert een aantal ethische regels met het oog op een kwaliteitsvolle uitoefening van het beroep van slachtoffer-dader bemiddelaar/herstelbemiddelaar en moderator binnen herstelgericht groepsoverleg (HERGO) ¹. Gezien een bemiddelaar in nauw contact staat met de partijen, wordt de noodzaak aanvoeld dit intermenselijk gegeven te reguleren om de kwaliteit van het werk te vrijwaren en de partijen te behoeden voor onethische praktijken. Deze code is een leidraad voor correct handelen en biedt bescherming aan de bemiddelaar.

Ze is het resultaat van overleg tussen vertegenwoordigers van de bemiddelingssectoren minderjarige daders en hun slachtoffers en meerderjarige daders en hun slachtoffers ².

De code moet worden samengelezen met de wet op de slachtoffer-dader bemiddeling³ en de Jeugdwet⁴, alsook met de visietekst van Suggnomè vzw - Forum voor herstelrecht en bemiddeling en de eigen missie- en visietekst van de HCA-diensten. Een deontologische code is immers niet waarde vrij, maar situeert zich tegen de achtergrond van de missie die men voorstaat en de visie op hoe men deze wil realiseren.

I. Toepassingsgebied

Voor wie bestemd?

Art. 1 Deze deontologische code is bestemd voor alle slachtoffer-dader bemiddelaars/herstelbemiddelaars die een formeel bemiddelingsproces opzetten tussen de dader⁵ en het slachtoffer van een strafrechtelijk misdrijf of een als misdrijf omschreven feit, dit zowel voor als na vonnis⁶. Zij is van toepassing zowel op bezoldigde en vrijwillige bemiddelaars, als op bemiddelaars in opleiding en personen die stage lopen bij de dienst⁷.

Wat is bemiddeling?

Art. 2 Slachtoffer-dader bemiddeling/herstelbemiddeling is een vorm van dienstverlening, waarbij een neutrale⁸ derde op een methodisch onderbouwde wijze, een communicatieproces tussen partijen⁹ betrokken in een gerechtelijke procedure naar aanleiding van een (als) misdrijf (omschreven feit), poogt op te starten en/of te stimuleren, om hen zelf in staat te stellen te werken aan pacificatie en herstel¹⁰.

Wat is HERGO?

Art. 2 bis Een HERGO is een overleg, op vraag van de jeugdrechter, waarbij de minderjarige dader, zijn burgerlijk verantwoordelijken en de benadeelde, elk met hun achterban (advocaat, consulent en/of andere steunfiguren) in communicatie gaan. Tijdens dit overleg ligt de nadruk op:

1. het herstel ten aanzien van het slachtoffer;
2. het herstel ten aanzien van de samenleving;
3. het voorkomen van de feiten in de toekomst.

De intenties van de jongere met betrekking tot deze drie domeinen worden opgenomen in een intentieverklaring, die aan de jeugdrechter wordt overgemaakt. Dit overleg gebeurt onder begeleiding van een moderator en een co-moderator, en in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de maatschappij¹¹.

Taak van de bemiddelaar

Art. 3 De bemiddelaar wordt door de partijen gemandateerd. Hij biedt aan de partijen de mogelijkheid om op directe of indirecte wijze met elkaar in dialoog te treden over de feiten, de belevingen en de gevolgen van het conflict en zich te verhouden ten aanzien van justitie. Hij streeft naar een respectvolle houding bij beide partijen en een openheid voor elkaars waarheid, beleving en belangen. De bemiddelaar biedt een veilig en comfortabel kader voor dit communicatieproces. Hij bewaakt de gelijkwaardigheid tussen de partijen (en hun eventuele steunfiguren). De bemiddelaar doet niet aan waarheidsvinding. De bemiddelaar kan de rol van een advocaat of een andere hulp- of dienstverlener niet overnemen. Indien nodig verwijst hij hen door.

Taak van de HERGO-moderator

Art. 3 bis De moderator begeleidt de HERGO en het opstellen van de intentieverklaring. Hij ziet erop toe dat de hierin opgenomen afspraken worden nageleefd.

Justitieel kader

Art. 4 De bemiddeling situeert zich binnen het justitieel kader.

De bemiddelaar doet een beroep op de gerechtelijke instanties om de positie van dader en slachtoffer binnen een aanvraag te verduidelijken. De bemiddelaar toetst daarbij ook elke aanvraag op de wettelijke bepalingen inzake de slachtoffer-dader bemiddeling, alsook op de algemene criteria voor een slachtoffer-dader bemiddeling/herstelbemiddeling:

rechtstreekse of onrechtstreekse betrokkenheid van de dader bij de feiten, een minimale bereidheid om hiervoor verantwoordelijkheid op te nemen én de aanwezigheid van een aanspreekbaar slachtoffer.

Onafhankelijkheid

Art. 5 De bemiddelaar is tewerkgesteld in een onafhankelijke bemiddelingsdienst en bewaakt ten allen tijde zijn onafhankelijkheid als bemiddelaar.

II. Grondhouding

Respect

Art. 6 De bemiddelaar benadert de partijen vanuit een respectvolle houding.

Hij verdeelt zijn aandacht evenwaardig over hen. Hij stelt zich objectief, maar kritisch op tegenover de verwachtingen van de partijen en waakt erover dat alle belangen aan bod kunnen komen.

Non-discriminatie

Art. 7 De bemiddelaar vermijdt bij zijn werkzaamheden elke vorm van discriminatie. Zo weigert hij geen enkel dossier op grond van geslacht, huidskleur, afstamming, nationaliteit of etnische afkomst, seksuele geaardheid, burgerlijke stand, leeftijd, geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, een fysieke eigenschap of enig andere grond.

Iedereen met een direct belang in een gerechtelijke procedure heeft het recht een bemiddeling aan te vragen¹².

Emancipatorische visie

Art. 8 De bemiddelaar werkt vanuit een emancipatorische visie. Hij erkent de mogelijkheden van elke persoon en tracht deze te maximaliseren. De bemiddelaar streeft de maximale keuzevrijheid van de betrokkenen na.

Transparantie

Art. 9 De bemiddelaar moet volledig transparant zijn over de opzet van de bemiddeling, de mogelijkheden en beperkingen ervan en zijn opdracht daarbinnen. Hij is eerlijk over zijn kennis en kunde inzake deelaspecten die zich in de loop van een bemiddeling kunnen aandienen. Bij eventuele vergissingen of verkeerde inschattingen, bespreekt hij dit met de betrokken partij.

III. Werkingsprincipes

Vertrouwelijkheid

Art. 10 De inhoud van het bemiddelingsproces is vertrouwelijk met dien verstande dat de bemiddelaar tussen de partijen onderling informatie kan overbrengen, voor zover hij daarvoor de toestemming krijgt van de partijen.

Art. 11 De bemiddelaar stelt de justitiële instantie op de hoogte van het einde van zijn tussenkomst volgens de geldende regelgeving.

Art. 12 De bemiddelaar meerderjarigen zal de reden voor het niet plaatsvinden van de bemiddeling of het voortijdig stopzetten van de bemiddeling, gelegen bij één van de betrokkenen aan geen enkele derde doorgeven tenzij via een door beide partijen ondertekend document.

Voor de bemiddelaars minderjarigen gelden de wettelijke bepalingen ter zake.¹³

Vrijwilligheid

Art. 13 De bemiddelaar respecteert het recht van de partijen om uit vrije wil deel te nemen aan de bemiddeling, uit vrije wil keuzes te maken met betrekking tot de inhoud, het verloop en de beëindiging van het bemiddelingsproces en uit vrije wil de inhoud te bepalen van de bemiddelingsovereenkomst.

Als een partij niet ingaat op het aanbod van bemiddeling, meldt de bemiddelaar aan de tegenpartij die op het aanbod wilde ingaan, dat de bemiddeling tussen hen niet kan worden opgestart.

Neutraliteit

Art. 14 De bemiddelaar treedt op als neutrale derde, wat wil zeggen dat hij geen partij kiest voor één van de betrokkenen. Hij bewaakt gelijkmatig de belangen van alle partijen.

IV. Omgaan met vertrouwelijke informatie

Beroepsgeheim

Art. 15 De bemiddelaar is gebonden door het beroepsgeheim zoals omschreven in art. 458 van het Strafwetboek¹⁴.

Al wie meewerkt aan de ondersteuning van de bemiddelaar binnen zijn eigen dienst, is gehouden door de discretieplicht¹⁵.

Art. 16 De bemiddelaars onderling kunnen zich beroepen op een gedeeld beroepsgeheim voor zover aan de voorwaarden is voldaan. De voorwaarden voor een gedeeld beroepsgeheim onder bemiddelaars zijn dat er gegevensuitwisseling plaats vindt tussen bemiddelaars, die allen gebonden zijn door het beroepsgeheim. Alle bemiddelaars zijn met dezelfde finaliteit betrokken bij de bemiddeling met een welbepaalde partij. Er mag enkel informatie worden uitgewisseld die noodzakelijk is voor de continuïteit of kwaliteit van de bemiddeling en in het belang van de partij. De bemiddelaar moet de cliënt minstens informeren over het voornemen en zo mogelijk moet steeds getracht worden om vooraf de toestemming van de partij te verkrijgen.

Mits voldaan aan de voorwaarden kan er op de bemiddelaars binnen de eigen dienst ook een gezamenlijk beroepsgeheim rusten. Voor een gezamenlijk beroepsgeheim gelden alle voorwaarden van het gedeeld beroepsgeheim. Echter kunnen 'binnen de eigen dienst' ook relevante gegevens worden uitgewisseld. In beginsel gaat het over een team van bemiddelaars die zowel intern als extern als een en dezelfde bemiddelingsdienst worden beschouwd.¹⁶

Doorgeven van inhoudelijke informatie

Art. 17 De bemiddelaar kan geen inhoudelijke informatie met betrekking tot de bemiddeling doorgeven aan derden tenzij met de uitdrukkelijke toestemming van de betrokken personen¹⁷ en voor zover relevant voor het verder verloop van de bemiddeling.

Privacy

Art. 18 De bemiddelaar kan geen persoonsgebonden informatie doorgeven aan derden tenzij met uitdrukkelijke toestemming van de betrokken persoon¹⁸ en voor zover relevant voor het verder verloop van de bemiddeling.

Integriteit

Art. 19 Indien de bemiddelaar meent dat de integriteit van de partijen of derden in het gedrang komt, kan hij terugvallen op volgende stappen: indien de bemiddelaar zijn vermoeden niet onmiddellijk in

communicatie kan brengen met de partijen en zijn vermoeden blijft bestaan en hij meent dat er actie nodig is, dan gaat hij hierover in overleg binnen de eigen organisatie¹⁹ of met de deontologische adviescommissie. Ontbreekt de tijd voor overleg, dan doet de bemiddelaar wat volgens hem nodig is. Achteraf debrieft hij binnen de eigen organisatie²⁰.

Overleg

Art. 20 Bij intern en extern overleg respecteert de bemiddelaar, voor wat betreft het uitwisselen van informatie, de regels van het beroepsgeheim, de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens en andere (wettelijke) bepalingen terzake.

Dossier

Art. 21 Bij het opstarten van een bemiddeling legt de bemiddelaar een dossier aan.

De manier waarop het dossier wordt samengesteld en bijgehouden, dient te gebeuren conform de regels van de wet op de verwerking van de persoonsgegevens en andere toepasselijke regelgeving. Enkel de gegevens die bijdragen tot de uitvoering van de taak van de bemiddelaar worden genoteerd. De bemiddelaar streeft bij de dossiersamenstelling wel de volledigheid na opdat een toetsing aan de deontologische code mogelijk is in functie van de kwaliteit van de dienstverlening en de bescherming van de bemiddelaar²¹.

Deze gegevens en de verwerking ervan worden vertrouwelijk behandeld. De bemiddelaar zal zijn schriftelijke en/of op computer gestelde documenten beveiligen.

De bemiddelaar ziet erop toe dat alle informatie die in het kader van een bemiddeling wordt uitgewisseld ook door derden als vertrouwelijk wordt herkend²².

Art. 22 De bemiddelaar brengt de partij op de hoogte van de registratie van de persoonsgegevens en van het bijhouden van een dossier. Hij brengt de partij eveneens op de hoogte van zijn recht op toegang tot deze gegevens²³.

Bewaartermijn

Art. 23 Alle persoonsgebonden gegevens met betrekking tot de bemiddeling worden niet langer dan nodig bewaard volgens de geldende afspraken binnen de eigen organisatie²⁴. Geanonimiseerde stukken worden bijeengebracht in een archief op de vestiging van de werkgevers. Alle overige informatie wordt zorgvuldig vernietigd. De geanonimiseerde gegevens kunnen bewaard blijven in functie van onderzoek.

V. Informeren van partijen mbt de bemiddelingsprocedure

Informatie

Art. 24 De bemiddelaar informeert de partijen bij aanvang en doorheen de bemiddeling over de opzet, de werkingsprincipes, het verloop van bemiddeling en de rol van de bemiddelaar. Hij wijst zowel op de meerwaarde van bemiddeling als op de eventuele gevolgen ervan. In de mate van het mogelijke ziet hij erop toe dat de betrokken partijen het aanbod en de inhoud van de bemiddeling kunnen begrijpen²⁵.

Klachtenprocedure

Art. 25 De bemiddelaar informeert de partijen over het bestaan van een klachtenprocedure.

VI. Bijstand

Steunfiguur

Art. 26 De bemiddelaar laat iedere partij weten dat hij recht heeft op bijstand van een steunfiguur. De steunfiguur kan op vraag van de partij tijdens het bemiddelingsproces aanwezig zijn. Hij is zelf geen partij in de bemiddeling. Hij heeft een louter ondersteunende rol en kan ook niet in de plaats treden van de partij²⁶.

Juridische bijstand

Art. 27 De bemiddelaar informeert iedere partij over de mogelijkheden van juridische advies en het recht op bijstand van een advocaat²⁷.

Art. 28 Mits toestemming van de cliënt kan de bemiddelaar zonodig de advocaat op de hoogte brengen van het bemiddelingsaanbod. De bemiddelaar laat de partij aangeven in welke mate zijn advocaat wordt betrokken bij het bemiddelingsproces. In het kader van de bemiddeling kan de advocaat zijn cliënt echter niet vertegenwoordigen met uitzondering van de vertegenwoordiging van rechtspersonen. Uitzonderlijk kunnen diensten voor bemiddeling minderjarigen afwijken van deze regeling.

Hulpverlening

Art. 29 De bemiddelaar laat iedere partij weten dat hij de mogelijkheid heeft op advies en bijstand van een hulpverlener. Mits toestemming van de cliënt kan de bemiddelaar zonodig de hulpverlener op de hoogte brengen van het bemiddelingsaanbod.

VII. Grenzen in hoofde van de bemiddelaar

Weigering

Art. 30 Indien de bemiddelaar de bemiddelingsaanvraag weigert op te nemen, dient hij dit te motiveren binnen de eigen organisatie en wordt binnen de dienst bekeken of iemand anders de aanvraag kan opnemen. Indien de organisatie beslist om de aanvraag te weigeren, wordt de reden van weigering aan de aanvrager meegegeeld.

Oneigenlijk gebruik

Art. 31 Bij het vermoeden van oneigenlijk gebruik van de bemiddeling en/of machtsmisbruik ten aanzien van partijen en, of de bemiddelaar, problematiseert de bemiddelaar dit indien mogelijk ten aanzien van de partij(en). Hij bespreekt dit ook binnen de eigen organisatie.

Stopzetting

Art. 32 Onverminderd art. 13 heeft ook de bemiddelaar het recht om op elk ogenblik de bemiddeling stop te zetten. Zowel de beslissing tot stopzetten als het eventueel opnieuw opstarten door dezelfde of een andere bemiddelaar kan slechts worden genomen na overleg binnen de eigen organisatie. In dit geval

dient men te toetsen of de bemiddelaar zijn taak conform artikel 3 (bis) van de code kan uitvoeren. In geval van stopzetting motiveert de bemiddelaar dit ten aanzien van de partij(en).

VIII. Bemiddelingsovereenkomsten

Evenwichtig/redelijk

Art. 33 De bemiddelaar streeft ernaar dat een overeenkomst evenwichtig en redelijk wordt opgesteld. Bij het vermoeden van onevenwicht of onredelijkheid bespreekt hij dit met partijen. Hij motiveert hen om hierover juridisch advies in te winnen. Indien het vermoeden blijft, bespreekt de bemiddelaar dit binnen de eigen organisatie. Dit geldt in het bijzonder wanneer de bemiddelaar het vermoeden heeft dat de overeenkomst één van de partijen of derden, die niet aanwezig zijn bij de bemiddeling, schade kan toebrengen.

Art. 34 De bemiddelaar ziet erop toe dat elke partij op wie de overeenkomst betrekking heeft, een ondertekend exemplaar ontvangt.

Art. 35 De verantwoordelijkheid om de overeenkomst na te leven ligt bij de ondertekenende partijen en niet bij de bemiddelaar²⁸.

IX. Onverenigbaarheden in hoofde van de bemiddelaar

Art. 36 Bemiddelen ten aanzien van een bloed- of aanverwant, of iemand waarmee hij gemeenschappelijke belangen of een persoonlijke band heeft, kan niet.

Art. 37 De bemiddelaar mag de betrokkenen geen vergoeding vragen voor de geleverde prestaties.

Art. 38 De bemiddelaar neemt tijdens de uitoefening van zijn functie geen geschenken aan van partijen²⁹.

X. Derden die geen rechtstreeks belang hebben

Art. 39 Het betrekken van derden die geen rechtstreeks belang hebben, mag de werkingsprincipes van de bemiddeling op geen enkel moment in het gedrang brengen.

Observatoren

Art. 40 Enkel observatoren met belangen of interesses op professioneel, studie of onderzoeksvlak kunnen een bemiddeling mee volgen.

Art. 41 Bij aanwezigheid van een observator, wordt de uitdrukkelijke voorafgaandelijke toestemming gevraagd aan de partijen, die bij het gesprek aanwezig zullen zijn. Zij worden geïnformeerd over de opzet en de aard van de observatie.

Art. 42 Er worden afspraken gemaakt betreffende de werkingsprincipes en de rol van de observator. Deze worden schriftelijk vastgelegd en ondertekend door de observator.

Pers

Art. 43 Als de bemiddelaar een vraag vanuit de media krijgt, legt hij deze voor aan de organisatie.³⁰

Art. 44 Een bemiddelaar kan nooit verplicht worden om mee te werken aan een vraag vanuit de media, noch om zelf te getuigen, noch om zelf getuigen aan te brengen.

Art. 45 De bemiddelaar informeert de partijen voorafgaandelijk over aard en opzet van het medium waarvoor ze gevraagd worden te getuigen.³¹

Voor niet-anonieme of herkenbare getuigenissen vraagt de bemiddelaar uitdrukkelijk toestemming aan alle in de bemiddeling betrokken partijen. In alle andere gevallen volgt de bemiddelaar het beleid van de eigen organisatie.

Art. 46 De bemiddelaar bespreekt vooraf zorgvuldig met alle partijen de voorwaarden en afspraken. De bemiddelaar bespreekt eveneens met de betrokkenen de voor- en nadelen van een getuigenis/medewerking.

XI. Deontologische adviescommissie

Werking

Art. 47 De commissie verstrekt op basis van de deontologische code adviezen m.b.t alle deontologische vragen van de bemiddelaars en hun werkgevers.

Art. 48 De commissie waakt verder over de toepasbaarheid van de code en stimuleert mee de discussie met het oog op de actualisering van het document.

Art. 49 De commissie komt minstens drie maal per jaar samen.

Art. 50 De bemiddelaar en/of werkgever bezorgt zijn vraag schriftelijk aan de secretaris van de commissie. Hij verschaft daarbij alle nodige inlichtingen opdat de commissie een passend en weloverwogen advies kan formuleren. De voorzitter ziet erop toe dat het geformuleerd advies schriftelijk wordt meegedeeld aan de bemiddelaar en/of werkgever.

Samenstelling

Art. 51 De commissie bestaat uit minstens drie personen die deskundig zijn op het domein van de ethiek, de deontologie en/of de problematiek van de bemiddeling én die vertrouwd zijn met justitie en/of de

sector van de hulpverlening. In de vergaderingen wordt gestreefd naar een evenwichtige samenstelling. Het advies wordt geformuleerd bij consensus.

Art. 52 De commissie duidt onder haar leden een voorzitter aan. Het secretariaat van de commissie wordt waargenomen door een stafmedewerker van één van de ondersteunende diensten. Deze heeft geen stemrecht.

Art. 53 Het mandaat van de commissieleden geldt in principe voor een hernieuwbare periode van drie jaar. Commissieleden kunnen ontslag nemen na voorafgaande schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter.

Art. 54 De commissieleden werken onbezoldigd.

Adviezen

Art. 55 De adviezen van de deontologische adviescommissie genieten een morele gezagswaarde.

Art. 56 Onder toezicht van de voorzitter zorgt de secretaris van de deontologische commissie voor de anonieme publicatie van alle verstrekte adviezen en stelt deze ter beschikking van alle bemiddelaars/werkgevers.

XII. Naleving van de code

Art. 57 Elke werkgever³² legt de deontologische code ter ondertekening voor aan de bemiddelaar bij de indiensttreding en waakt over de naleving ervan. Hij ziet erop toe dat de bemiddelaar kennis heeft van de inhoud van de code.

XIII. Filosofie van de code

Moreel leerproces

Art. 58 Deze code dient als leidraad om de bemiddelaar die te maken krijgt met deontologische vragen te ondersteunen. Ze nodigt de bemiddelaar uit tot persoonlijke reflectie en dialoog en zij bevordert daardoor ook de groei en ontwikkeling van de individuele bemiddelaar, het team en de organisatie waartoe hij behoort.

EINDNOTEN

¹ In de tekst wordt onder ‘bemiddeling’ eveneens ‘HERGO’ verstaan, behalve onder artikel 2 van I Toepassingsgebied. Onder ‘bemiddelaar’ wordt eveneens ‘HERGO-moderator’ verstaan behalve onder artikel 3 van I Toepassingsgebied.

² In de code wordt verder verkort gesproken van bemiddelaars minderjarigen en bemiddelaars meerderjarigen. Deze in de praktijk gangbare termen verwijzen louter naar het kader waarbinnen de bemiddelaars werken, ic het jeugdrecht en het volwassenenstrafrecht.

³ Wet van 22 juni 2005 tot invoering van bepalingen inzake de bemiddeling in de Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering en in het Wetboek van Strafvordering, *BS* 27 juli 2005.

⁴ Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS* 15 april 1965 (hierna afgekort als Jeugdwet).

De wet werd grondig gewijzigd door de Wet van 15 mei 2006 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het Wetboek van Strafvordering, het Strafwetboek, het Burgerlijk Wetboek, de nieuwe gemeentewet en de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie, *BS* 2 juni 2006, 2de uitgave, err. *BS* 28 juni 2006, 2de uitgave en de Wet van 13 juni 2006 (Wet tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, *BS* 19 juli 2006, 2de uitgave, err. *BS* 25 augustus 2006, 2de uitgave.

⁵ De term ‘dader’ slaat zowel op de verdachte als op de veroordeelde.

⁶ “De bemiddeling richt zich tot personen die een direct belang hebben in de zaak. Hiermee wordt bedoeld op deze personen die bij het conflict zijn betrokken bijvoorbeeld omdat ze op een rechtstreekse wijze door het conflict in hun fysieke, psychologische of emotionele integriteit worden geraakt. Er kan hierbij bijvoorbeeld worden gedacht aan de ouders of de partners van een slachtoffer of een dader. Deze personen hebben niet noodzakelijk een wettelijk statuut in de strafprocedure maar dienen ook van het aanbod bemiddeling gebruik te kunnen maken om bijvoorbeeld het conflict te kunnen kaderen en een plaats te geven in hun leven.” (zie pt 2.2 MMVT, wet 22 juni 2005)

⁷ Het betreft diensten, door de overheid erkend om deze bemiddeling te organiseren.

⁸ Andere termen zijn ‘meerzijdige partijdigheid’ of ‘wisselende betrokkenheid’ . Deze geven beter de basishouding van de bemiddelaar weer.

⁹ ‘De partijen betrokken in een gerechtelijke procedure naar aanleiding van een (als) misdrijf (omschreven feit)’ wordt verder in de code verkort tot ‘de partijen’.

¹⁰ Zie pt. 2.1 MMVT, wet 22 juni 2005 : “Met de notie pacificatie wordt bedoeld op het herstellen van de rust en de orde en dit zowel in de relatie tussen de betrokkenen in een geding als in de ruime relatie met de samenleving. De notie herstel dient in de ruime zin te worden beschouwd en kan aldus betrekking hebben op zowel het immaterieel als het materieel herstel.”

¹¹ In de praktijk gaat dit over een politiebeambte of een parketcriminoloog.

¹² Er zijn situaties waar de bemiddelaar moet rekening houden met specifieke regelgeving rond de persoon van de aanvrager en de afspraken daaromtrent binnen de bemiddelingsdienst (bijvoorbeeld minderjarigen, verlengd minderjarigen en geïnterneerden).

¹³ Zie Ministeriële omzendbrief nr. 1/2007 betreffende de wetten van 15 mei 2006 en 13 juni 2006 tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd :

“Het samenwerkingsakkoord dat de samenwerking regelt tussen de betrokken diensten van de FOD Justitie en de Gemeenschappen, geeft aan dat de bemiddelingsdiensten volgende taken hebben :

[...]

3° de procureur des Konings inlichten zodra blijkt dat bemiddeling niet of niet langer mogelijk is. In dit geval richt de betrokken dienst, onmiddellijk en uiterlijk binnen een termijn van een maand, een bondig verslag tot de procureur des Konings, dat één van de hiernavolgende vermeldingen bevat :

- hetzij dat de bemiddeling geen aanvang genomen heeft omdat :
 - a. één van de betrokken personen niet werd bereikt;
 - b. één van de betrokken personen (in casu de jongere of het slachtoffer) niet wil dat zij een aanvang neemt;
 - c. de betrokken personen reeds een akkoord gesloten hebben of het slachtoffer geen eisen meer formuleert;
- hetzij dat de bemiddeling geen resultaat opgeleverd heeft. In dit geval vermeldt het verslag :
 - a. De naam van de betrokken personen die gecontacteerd werden, met de informatie dat tussen hen geen overeenkomst werd bereikt;
 - b. Elke andere informatie waarvan de mededeling ervan voor akkoord getekend werd door alle betrokken partijen.

De informatie die schade kan berokkenen aan de persoon die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd wordt niet opgenomen.

[...]”

Zo ook :

“Het samenwerkingsakkoord dat de samenwerking regelt tussen de betrokken diensten van de FOD Justitie en de erkende diensten voor herstelgericht groepsoverleg, geeft aan dat deze diensten volgende taken hebben :

[...]

3° de jeugdrechtbank inlichten zodra blijkt dat HERGO niet of niet langer mogelijk is. In dit geval richt de dienst een bondig verslag tot de jeugdrechtbank, dat één van de hiernavolgende vermeldingen bevat :

- hetzij dat het HERGO geen aanvang zal nemen omdat:

-
- a. één van de betrokken personen niet werd bereikt;
 - b. één van de betrokken personen niet wil dat zij een aanvang neemt;
 - c. de betrokken personen reeds een akkoord gesloten hebben of het slachtoffer geen eisen meer formuleert;
- hetzij dat het HERGO geen resultaat opgeleverd heeft. In dit geval vermeldt het verslag:
- a. De naam van de betrokken personen die gecontacteerd werden, met de informatie dat tussen hen geen overeenkomst werd bereikt;
 - b. Elke andere informatie waarvan de mededeling ervan voor akkoord getekend werd door alle betrokken partijen.
 - c. De informatie die schade kan berokkenen aan de persoon die ervan verdacht wordt een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd wordt niet opgenomen.

¹⁴ Er zijn uitzonderingen waar het doorbreken van het beroepsgeheim mogelijk is of zelfs verplicht is. Er is spreek'plicht' ingeval er sprake is van een wettelijke verplichting tot spreken + schuldig hulpverzuim. Daarnaast kan men gebruik maken van het recht te spreken in de volgende situaties : getuigenis in rechte, eigen verdediging, noodtoestand, aangifte van kindermishandeling, cliënt is slachtoffer, toestemming van cliënt, gedeeld beroepsgeheim en gezamenlijk beroepsgeheim. Verdere toelichting in de bijlage van de code.

We schrijven : spreek 'plicht' , omdat er discussie is of het niet eerder een toelating is dan een plicht. Er is ook discussie omdat een wettelijk voorgeschreven spreekplicht eigenlijk een uitholling van het beroepsgeheim is. Het is pas gerechtvaardigd om van 'plicht' te spreken indien in een wet of een besluit de mededeling verplicht is gesteld, voldoende concreet is geformuleerd en slechts een beperkte draagwijdte heeft.

Sommigen verkiezen te spreken van 'wettelijk voorziene rapportage' ipv spreek 'plicht'.

¹⁵ De discretieplicht is de verplichting om bij het uitoefenen van de functie geen gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn er kennis van te nemen. In het kader van de goede werking van de dienst moet bepaalde informatie kunnen worden uitgewisseld tussen collega's en ten aanzien van leidinggevend. De houder van de discretieplicht moet discreet en omzichtig omgaan met verkregen informatie tav derden, maar kan geen zwijgrecht of zwijgplicht invoeren tegenover zijn leidinggevende of collega's. Een schending van de discretieplicht wordt niet strafrechtelijk gesanctioneerd. Het kan wel voorwerp uitmaken van een sanctie zoals/indien voorzien in het arbeidsreglement dat op de betrokkene van toepassing is.

¹⁶ Bron : "Beroepsgeheim en hulpverlening", Isabelle Van der Straete en Johan Put, die Keure, Brugge, 2005.

¹⁷ Vroeger bestond er hierrond een vrij absolute interpretatie: de partij zelf kon de drager van het beroepsgeheim niet ontslaan van deze plicht.

De laatste decennia is er meer en meer een tendens om beroepsgeheim te zien als een bescherming van de partij, die dan ook kan toestemmen om informatie door te geven.

Dit dient aan volgende voorwaarden te voldoen :

- De partijen moeten op voorhand geïnformeerd worden.
- De toestemming moet voorafgaand gebeuren.
- Er mag geen dwang zijn.
- Het moet duidelijk zijn waarover de toestemming gegeven wordt. (specifiek)

Het beroepsgeheim verschaft de drager van het beroepsgeheim immers niet de macht om in het vermeende belang van derden soeverein, tegen de wil van de partij in te beslissen om informatie over de partij geheim te houden. Deze laatste is immers het best geplaatst om te beslissen wat er met gegevens die behoren tot zijn privé-sfeer dient te gebeuren. Het recht op privacy heeft niet alleen een beschermende werking, het vertoont ook een aspect van vrijheid en zelfbeschikking.

Bron : “Beroepsgeheim en hulpverlening”, Isabelle Van der Straete en Johan Put.

¹⁸ Tenzij dit in strijd is met de geldende wetgeving (art. 8 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens).

De gegevens betreffende verdenkingen, vervolgingen en veroordelingen kunnen niet worden doorgegeven aan derden, zelfs na schriftelijke toestemming van de betrokken persoon. (Bevoegde overheidsinstanties en advocaten kunnen dit wel doen).

¹⁹ Hieronder wordt begrepen elke bevoegde persoon, team of dienst binnen de organisatie.

²⁰ Zie stroomdiagram procedure integriteit (Bron : Stroomdiagram integriteit Kris Stas).

De kernprincipes van de procedure zijn communicatie, actie en overleg. De term ‘vermoeden’ wordt gebruikt zodat de bemiddelaar de kans heeft om tijdig de procedure in te zetten. In eerste instantie gaat de bemiddelaar na of de partij aanspreekbaar is op dat vermoeden. Er kunnen verschillende redenen zijn waarom iemand niet aanspreekbaar is : de partij weigert hierover te spreken, heeft de (mentale) mogelijkheden niet om erover te communiceren, is fysiek niet aanwezig of er zijn argumenten om aan te nemen dat het nu niet het moment is om de partij aan te spreken over het vermoeden.

De acties kunnen zeer uiteenlopend zijn :

- Bemiddeling stopzetten
- Bemiddeling intensifiëren
- Verwijzen naar andere bemiddelaar(s)
- Inschakelen van hulpverleners : voor advies of aanvullend aanbod
- Coaching vragen als bemiddelaar bij andere bemiddelaars
- Derden die gevaar lopen verwittigen (gebeurt in uitzonderlijk geval en met medeweten van de partij, tenzij men argumenten heeft om dit om veiligheidsredenen niet te doen)
- In laatste instantie melden bij derden (andere diensten, artsen, politie...)
- ...

Het is niet noodzakelijk de betrokken bemiddelaar die best geplaatst is om actie te voeren. Let wel : het blijft aan de betrokken bemiddelaar zelf om te beslissen om zijn beroepsgeheim al dan niet te doorbreken. Het resultaat van overleg kan wel zijn dat dit het best gebeurt, maar gezien de bemiddelaar hoofdelijk aansprakelijk is voor het schenden van het beroepsgeheim kan hij niet verplicht worden door zijn organisatie om dit te doen.

²¹ Bij eventuele problemen is het ter bescherming van de bemiddelaar belangrijk dat men in het dossier alle ondernomen stappen kan terugvinden.

²² Door duidelijk te vermelden op de informatiedrager dat het over vertrouwelijke informatie gaat.

²³ De effectieve procedure met betrekking tot de toegang tot de eigen persoonsgegevens en de klachtenbehandeling worden binnen de eigen organisatie vastgelegd.

²⁴ Dit geldt voor alle informatiedragers (papier, computer, dictafoon, video,...).

²⁵ Dit 'begrijpen' slaat niet alleen op 'het begrijpen door anderstaligen', maar ook op 'het begrijpen van de betekenis van het bemiddelingsaanbod'.

²⁶ Bij een HERGO kan het slachtoffer ervoor kiezen om zich te laten vertegenwoordigen door een steunfiguur.

²⁷ Zie art. 54 bis § 1 Jeugdwet : "Wanneer een persoon beneden de achttien jaar partij is in het geding en geen advocaat heeft, wordt er hem ambtshalve een toegewezen.

Wanneer de zaak bij de jeugdrechter aanhangig is met toepassing van art. 45.2a) of b) of van art. 63ter, a) of c), geeft het openbaar ministerie hiervan onverwijld kennis aan de stafhouder van de orde van advocaten. Dit bericht wordt gelijktijdig verzonden met de vordering, de dagvaarding of de met reden omschreven waarschuwing, al naar gelang het geval. De stafhouder of het bureau voor consultatie en verdediging gaat over tot de toewijzing, uiterlijk binnen twee werkdagen te rekenen van dit bericht." En art. 54 §3 Jeugdwet : "De stafhouder of het bureau voor consultatie ziet erop toe, indien er tegenstrijdige belangen zijn, dat de betrokkene verdedigd wordt door een andere advocaat dan diegene op wie zijn vader en zijn moeder, voogden of personen die hem onder hun bewaring hebben of die bekleed zijn met een vorderingsrecht, beroep gedaan zouden hebben."

²⁸ De bemiddelaars minderjarigen zijn niet verantwoordelijk voor de uitvoering van een overeenkomst maar hebben wel een wettelijke opvolgingsopdracht. Zie art. 45 quater §3 Jeugdwet: "De Bemiddelingsdienst stelt een verslag op over de tenuitvoerlegging van het akkoord en richt het aan de Procureur des Konings. Het wordt bij het dossier van de procedure gevoegd." Zie art. 37 quinquies § 1 Jeugdwet: "De bemiddelingsdienst of dienst voor herstelgericht groepsoverleg stelt een bondig verslag op over de uitvoering van het akkoord en richt het aan de rechter of rechtbank evenals aan de bevoegde sociale dienst."

²⁹ Dit artikel dient met het nodige gezond verstand te worden opgevolgd en is derhalve niet in alle omstandigheden even sluitend. Zolang de meerzijdige partijdigheid van de bemiddelaar niet in het gedrang komt, m.a.w. het aanvaarden van het geschenk niet de schijn van partijdigheid creëert, het geschenk over het algemeen niet als waardevol wordt bestempeld en in het geval de weigering van het geschenk de partij zou krenken of beledigen, dan kan de bemiddelaar beslissen om dit geschenk toch aan te nemen. Indien de bemiddelaar twijfelt over het aannemen van een geschenk, kan hij hierover in overleg gaan binnen de eigen organisatie. Men kan ook beslissen om hierover advies te vragen aan de deontologische adviescommissie.

³⁰ Medewerking met de pers heeft onmiskenbaar gevolgen voor de naam van de organisatie; in die zin moet men elke vraag afwegen aan voor- en nadelen: Welke zender/programma/krant/journalist? Welke ethiek schuilt achter de vraag? Wat is de doelstelling en de visie achter het programma? Welke is de plaats van de getuigen hierin? Wat winnen wij als organisatie er zelf bij? Hoe haalbaar is de vraag? Wie heeft welk belang (bemiddelingsdienst, cliënten, journalist)?

³¹ Criteria mbt. specifieke doelgroepen:

- De identiteit van de minderjarige betrokken in de procedure voor de Jeugdrechtbank (POS of MOF) mag niet kenbaar worden gemaakt. (art. 433 Sw.)
- Art. 378bis Sw. stelt dat getuigenissen van slachtoffers van seksuele delicten alleen gepubliceerd/verspreid kunnen worden, wanneer zij daar schriftelijk mee toe stemmen.
- Als een minderjarige toch getuigt in de pers, dan dient dit onherkenbaar en anoniem te gebeuren.
- Ook al is het anoniem en onherkenbaar, dan is toch de toestemming van de ouders vereist.
- Voor personen die in een voorziening verblijven is de toestemming van de lokale directie vereist.
- Voor gedetineerden is een toestemming van de lokale directie van de gevangenis vereist, evenals een positief advies van de Directeur Generaal van de FOD Justitie. Gedetineerden worden enkel geïnterviewd mits hun voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

³² De lijst van werkgevers die deze code ter ondertekening aan hun werknemers met de functie van bemiddelaar voorleggen, is gekend bij de deontologische adviescommissie. Deze lijst kan te allen tijde worden aangevuld op schriftelijk verzoek van vertegenwoordigers van het werkgeverschap bij de deontologische commissie.